

Motion till riksdagen 2009/10: MJ479

av Tina Ehn m.fl. (mp)

Ekologisk livsmedelsproduktion

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	3
4	Bakgrund.....	4
4.1.1	Något om jordbrukets historia i Sverige.....	4
4.1.2	Ängen – åkerns moder	4
4.1.3	Jordbruksföretag och landsbygden i går och i dag – och i morgon?.....	5
4.1.4	Räcker maten?.....	5
5	Varför ekologisk produktion?	6
5.1.1	Den ekologiska produktionen och miljön.....	7
5.1.2	Djurhållning i Sverige och inom den ekologiska produktionen.....	8
5.1.3	Hushållning med naturresurser.....	8
5.1.4	Konsumenternas efterfrågan	9
5.1.5	Jordbrukets konkurrenskraft.....	9
5.1.6	Landsbygdsutveckling.....	10
6	Politik för ekoproduktion	10
6.1.1	Aktionsplan för perioden efter 2010	11
6.1.2	Återinrätta posten ekologisk produktion	12
6.1.3	En strategi för en balanserad struktur på djurhållningen och jordbruket.....	13
6.1.4	Ekonomiska styrmedel	14
6.1.5	Regelverk	15
6.1.6	Forskning, utveckling, information	18
6.1.7	Övrigt	19

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ny aktionsplan för perioden efter 2010.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en strategi för en mer balanserad struktur för Sveriges djurhållning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör låta utreda hur man kan undanröja brister i prissättningssystemet.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett certifieringsbidrag bör införas för att täcka en del av certifieringskostnaderna för småbrukare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Jordbruksdepartementets förslag till ny lag om ekologisk produktion bör dras tillbaka och arbetas om.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att inrätta matlotsar på länsstyrelserna och anpassa livsmedelslagstiftningen till småskaliga producenters villkor.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att se över sina föreskrifter i syfte att minska Jordbruksverkets miljöpåverkan, och då särskilt beakta det ekologiska lantbrukets villkor.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samexistensreglerna för GMO-odling och annan odling behöver revideras och att GMO-producenterna bör stå för eventuella merkostnader till följd av sin verksamhet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör låta utreda vad som kan göras för att underlätta sysselsättning inom det ekologiska och småskaliga jordbruket.²
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att informationen och rådgivningen till lantbrukare som vill ställa om till ekologisk produktion bör förbättras.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en forskningsinsats på ekologiskt lantbruk med resurshushållning.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU:s jordbrukspolitik och jordbruksstöd i högre utsträckning bör användas för att stödja det ekologiska lantbruket.

¹ Yrkande 3 hänvisat till SkU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkande 9 hänvisat till SfU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Konsumenter vill ha ekologiskt producerad mat. De vill ha mat som är fri från kemiska bekämpningsmedel. De allra flesta vill ha mat som producerats på ett sätt som är bra för miljön. De flesta vill också ha mat som kanske är nyttigare och smakar bättre.

Jordbrukare vill producera ekologisk mat. De vill inte fördärva sin hälsa. De vill inte försämra natur och miljö. De vill producera mat som konsumenter vill ha. Det ökar konkurrenskraften på sikt. Det kan också bidra till en mer levande landsbygd.

Miljöpartiet de gröna vill att maten ska vara ekologiskt producerad. Vi vill att människor ska vara friska och må bra. Vi vill värna vår natur och miljö och de ekosystemtjänster naturen förser oss med – så att människan har goda möjligheter att ha en bra hälsa och ha det bra nu men också i framtiden. Vår vision är att allt lantbruk i framtiden ska baseras på slutna kretslopp och optimalt utnyttjande av lokalt tillgängliga resurser, i stället för brutna kretslopp med stora mängder externa insatsmedel (som bekämpningsmedel, konstgödsel och importerad foder) och utsläpp.

Väldigt många vill ha mer ekologiskt producerad mat. Ändå växer marknaden långsamt och sporadiskt. Det finns flera hinder:

- ? Kunskap. Konsumenter kan ha svårt att hitta ekologiskt producerad mat. Många lantbrukare vet inte tillräckligt mycket om hur man producerar ekologiskt mat. Forskning om ekologisk produktion är eftersatt.
- ? Osäkerhet och investeringsbehov. Det kostar pengar att ställa om till ekologisk produktion. Under omställningsperioden kan man inte sälja sina produkter som certifierat ekologiska och man kan inte få mer betalt för dem. Det finns också en osäkerhet om marknadens utveckling och om man kommer att kunna få avsättning för sina produkter och kunna räkna hem investeringar.
- ? Förädling och distribution. Förädlingsföretag tvekar att satsa på ekologisk mat. Det finns restriktioner i distributionskedjan som gör att producenter och konsumenter får onödigt svårt att hitta varandra. De flesta kedjor kräver stora, säkra leveranser, vilket kan slå hårt mot mindre producenter. Handlare tar ibland mer betalt för att sälja ekologiskt, bara för att det finns konsumenter som är beredda att betala mer. Eftersom pengarna inte kommer tillbaka till jordbrukarna ökar inte produktionen. Restauranger och storkök lämnar vanligtvis dålig information till konsumenterna och har ofta låga ambitionsnivåer.
- ? Priser. Många lantbrukare får inte tillräckligt betalt för ekologiskt producerad mat, och de flesta konsumenter vill inte betala (mycket) mer för ekologiskt producerad mat. Att de finns rätt många som är beredda att ta ett större ansvar även om det kostar utnyttjas av handeln för att ta ut merpriser på ekologiskt producerad mat. Restauranger och storkök ger mycket liten information om vad det är för mat de säljer. Den offentliga sektorn tar allt för sällan miljöhänsyn.

Det behövs förbättringar i alla led. Men kedjan är inte starkare än den svagaste länken, och viktigaste är kanske priset. Dagens prissystem missgynnar ekologisk produktion. Ekologiska producenter får inte ersättning för det bidrag de ger till uppfyllande av våra miljömål eller de mervärden de producerar i form av ekosystemtjänster – renare vatten, mer biologisk mångfald, mindre läckage av övergödanden ämnen som kväve och fosfor, bättre markförhållanden. Konventionella producenter behöver inte betala för problem som de orsakar med övergödning, förlust av biologisk mångfald, förorening av vatten och andra effekter som kan minska produktionen av ekosystemtjänster.

Det behövs statligt stöd som utjämnar missförhållanden i prisbildningen, som tar fram och sprider kunskap om varför ekologisk produktion är bra och hur man ställer om. Det behövs också stöd för att underlätta omställning till ekologisk produktion, både i form av omställningsbidrag och i form av rådgivning. Offentliga upphandlare måste ta sitt ansvar. Regeringen behöver utforma ett regelverk som inte missgynnar ekologiska producenter och inte gör att ekologiska producenter behöver riskera att drabbas av en grannes aktiviteter, t.ex. med att odla genmodifierade grödor.

4 Bakgrund

4.1.1 Något om jordbrukets historia i Sverige

En förståelse av jordbrukets historiska utveckling underlättar en förståelse för den utveckling som jordbruket behöver ta i framtiden. Jordbrukets historia i Sverige är ungefär 6 000 år gammalt, tidigare levde människorna som jägare-samlare där också fiske ingick.

Med bosättningar i större grupper och kunskap om svedjebbruk började odlandet ta fart, sorter som användes var emmervete, enkornsvete, speltvete. Man odlade även hirs, råg, ärtor, bönor, vindruvor och lin. Husdjuren som hölls var kor, får och getter. Så småningom kom även hästen att få betydelse. Det svedjebbruk som användes var inte hållbart i längden och tekniken utvecklades.

4.1.2 Ängen – åkerns moder

För att komma till rätta med ”snapphanar” som stödde Danmark under krigen på 1600-talet splittrade man byarna. På så sätt minskade man sammanhållningen på gårdarna och kunde lättare försvenska Skåne. Senare visade det sig att detta ledde till större skördar i och med att skiftena blev större och jordbruket rationellare. Då infördes enskiftet som följdes av laga skifte på 1800-talet. Växelbruk infördes på gårdarna, vilket också gav större skördar. Idag används växelbruk på bland annat ekologiska gårdar för att minska risken för växtsjukdomar, skadeinsekter och för att få en bättre växtnäringsbalans.

Marken delades in i åker, äng och utmarker – bete. På ängarna bedrevs slätter, vilket gav vinterfoder till djuren. Gödseln spreds sedan på åkrarna. Av

Fel! Okänt namn på

detta kommer uttrycket ”ängen är åkerns moder”. Numera finns det bara rester kvar av ängsmarken. Resten har blivit planterad med skog eller uppodlad till åker.

4.1.3 Jordbruksföretag och landsbygden i går och i dag – och i morgon?

Jordbruket i Sverige har genom åren förändrats stort. Utvecklingen har gått från familjeföretag med generationsboende och ett stort inslag av självushållning med en kombination av växtodling, djur och foderodling till ett mer specialiserat jordbruk. Färre bönder är självförsörjande i någon del.

Ett resultat är att det har blivit en ökad djurkoncentration i vissa områden och en förändring bort från betesdjur i andra områden. De mindre kombinationsjordbruken eller familj jordbruken som var en del av landsbygdens kärna är i dag på många håll mer eller mindre öde gårdar och igenväxande marker. På många håll har nötkreatur bytts mot hästar, vilket även återspeglar sig i ett annorlunda sätt att beta markerna. I andra delar av landet, som i de södra regionerna, går jordbruksfastigheterna mot allt större enheter.

Med färre människor på landsbygden och med fler människor i städerna behövs en mer avancerad teknik för att odla råvaror och framställa livsmedel.

Under mitten av 1800-talet arbetade över 70 % av Sveriges befolkning med jordbruk, fiske och skogsbruk och försörjde sig genom naturahushållning. På 1950-talet var 870 000 personer sysselsatta inom jordbruket. I dag sysselsätts 170 000 personer genom jordbruket. Jordbruksarealen har minskat från cirka fem miljoner hektar 1920 till ungefär 3,2 miljoner hektar i dag. De naturliga betesmarkerna har också minskat markant.

Specialiseringen, avfolkningen av landsbygden och kanske också borttätning av arbetskraften har gått för långt. Även om det inte är vare sig möjligt eller kanske önskvärt för de flesta att återgå till något mer liknande naturahushåll är det sannolikt så att många fler människor skulle kunna arbeta inom jordbruks- och trädgårdsföretag. Med det stora intresse som finns i samhället för både matproduktion, miljö och natur finns det sannolikt en stor potential för att hitta nya vägar och möjligheter att skapa olika sorters arbetstillfällen inom jordbruks- och trädgårdsproduktion. Det är arbeten som kan gagna både den mänskliga hälsan och samhällets nytta.

Miljöpartiet vill främja närproduktion av livsmedel, ekologisk produktion och den småskaliga livsmedelsförädlingen. Ett exempel på det senare är det nationella matcentrat Eldrimner som tagit upp kunskapen om mathantverket och de viktiga råvarorna och dess behandling. Det är något som också spridit sig till flera delar av landet.

4.1.4 Räcker maten?

Förändringarna av jordbruket har gett ökad livsmedelsproduktion. Det har skett till priset av en rad miljöproblem. På sikt utgör dessa problem – brutna kretslopp, förlust av biologisk mångfald, hög användning av fossil energi – hot mot framtida ekosystemtjänster som vi är beroende av. En övergång till

modern ekologisk produktion bidrar å andra sidan till att lösa flera av miljöproblemen.

Frågan har emellertid väckts ifall ekologisk produktion räcker för livsmedelsförsörjningen för en växande befolkning. Klimatfrågan spelar också in. Klimatförändringen är ett hot mot jordbruk i vissa regioner. Den ger också ett tryck att öka produktionen av bioenergi, vilket kan konkurrera med livsmedelsproduktion.

Svält är redan i dag ett stort problem i världen. Ungefär 7 miljoner barn under fem års ålder dör varje år i världen på grund av kronisk undernäring orsakad av brist på mat och i diarréer orsakade av brist på rent vatten. Det innebär ofattbara ett barn var femte sekund. Den akuta undernäringen, den som i vissa fall ger upphov till att katastrofbilder kablas ut i världens medier, står i dag för ungefär 10 % av svälten. 90 % av de svältande är drabbade av den kroniska undernäring som sker under helt vardagliga förhållanden. Orsakerna är komplexa, vilket även lösningarna är. Vi har utvecklat dessa i andra sammanhang, t.ex. motion 2006/07:U253.

En slutsats är att hunger och svält inte är ett produktionsproblem, utan ett distributions- och fördelningsproblem. En viktig faktor är den rika världens överkonsumtion av ineffektivt framställda animaliska produkter. Enligt en färsk rapport från SIK (SIK Rapport 794: Greenhouse gas emissions from Swedish consumption of meat, milk and eggs 1990 and 2005, SIK – Institutet för Livsmedel och Bioteknik AB) ökade till exempel den svenska köttkonsumtionen med mer än femtio procent enbart mellan 1990 och 2005. Animaliekonsumtionen ökar också i snabbt växande utvecklingsländer.

Den oekologiska livsmedelsproduktionen ger också upphov till miljöproblem som hotar den framtida produktionen av livsmedel och andra ekosystemtjänster.

Det har diskuterats flitigt om avkastningen blir lägre eller högre i ekologisk produktion. Det går att hitta olika resultat i olika vetenskapliga rapporter. En vanlig uppfattning är att man kan räkna med en minskning med 10 procent globalt. I Sverige kan det bli en större minskning, i storleksordning 30 procent. Resultaten är osäkra och påverkas självklart av jordens näringsinnehåll, beskaffenhet och struktur.

De få långvariga försök som har gjorts för att jämföra ekologiskt respektive konventionellt lantbruk har visat på ytterst små skillnader i skörderesultat mellan de två inriktningarna, många gånger har det visat sig att det ekologiska lantbruket dessutom gett bättre avkastning med tiden. Långtidsstudierna tyder på att ökad kunskap och metodutveckling kan höja den ekologiska produktionens avkastning.

5 Varför ekologisk produktion?

Vi behöver ekologisk produktion av flera skäl.

? Ekologisk produktion bidrar till att nå miljömålen.

Fel! Okänt namn på

- ? Ekologisk produktion bidrar till en bättre hushållning med naturresurser.
- ? Ekologisk produktion bidrar till en bättre djurhållning.
- ? Ekologisk produktion motsvarar bättre konsumenternas önskemål.
- ? Ekologisk produktion bidrar till en mer levande landsbygd.
- ? Ekologisk produktion stärker det svenska jordbrukets konkurrenskraft på sikt.
- ? Ekologisk produktion är mindre fossilberoende och mindre sårbar.

Ekologisk produktion syftar till att få en livsmedelsproduktion som både värnar om djur och miljö och som är konkurrenskraftig på lång sikt. Ekologiskt lantbruk innebär att lantbrukarna hushåller med tillgängliga naturresurser och även tar stor hänsyn till miljön när de producerar mat. Självförsörjningsgraden inom det ekologiska lantbruket är hög.

5.1.1 Den ekologiska produktionen och miljön

Den ekologiska produktionen bidrar till andra viktiga värden, något som lyfts fram alldeles för lite:

- ? Att komma tillrätta med de sönderslagna kretsloppen av näringsämnen i samhället.
- ? En ökad självförsörjning av klimateffektiva energiinsatser i produktionen.
- ? Fördelen för lantbrukaren att slippa arbeta med kemiska bekämpningsmedel samt den risk för både människor och miljö som finns inbyggd i den hanteringen.
- ? Ett landskap rikare på biologisk mångfald.

Den ekologiska produktionen ger ett stort bidrag till att upprätthålla de ekosystemtjänster, de gratistjänster, som hela mänskligheten är beroende av (se motion 2009/10: MJ501).

Enligt en banbrytande studie som nyligen publicerats i tidningen Nature är det brutna kretsloppet för kväve ett av tre områden där mänsklig aktivitet klart överskridit de ekologiska ramarna på global skala. Kretsloppen är brutna mellan stad och land, och många gånger mellan växtodlingsgårdar och djurproduktionsgårdar. I Sverige märker vi problemen i form av försurade marker och sjöar samt övergödda sjöar, vattendrag och hav. En bärande tanke i ekologisk produktion är att sluta kretsloppen. En färsk rapport från Centrum för uthålligt lantbruk vid SLU (Ekologisk produktion – möjligheter att minska övergödning, 2009) drar slutsatsen att ekologiska gårdar har ett signifikant lägre överskott av kväve per hektar än konventionella gårdar. Ekologiska mjölk- och köttgårdar har ett lägre fosforöverskott, men ekologiska växtodlingsgårdar har ett högre fosforöverskott jämfört med konventionella gårdar. Rapporten påpekar att utvecklingen på de ekologiska växtodlingsgårdarna gått mot större inköp av gödsel och att tillgängliga gödselmedel på marknaden ofta har en obalans i förhållande till grödornas behov med ett för högt innehåll av fosfor i relation till kväve. Det finns en stor potential till förbättring av gödslingsstrategier, inte minst vad gäller användningen av fosfor, på ekologiska växtodlingsgårdar.

Enligt en rapport från SLU 2007 (Ekologisk produktion och miljö kvalitetsmålen – en litteraturgenomgång) tyder det mesta på att ekologisk produktionsinriktning över lag ökar möjligheterna för jordbruket att bidra till uppfyllelsen av fem av de sex centrala miljömålen med stark koppling till jordbruket. Genom att inte använda konstgödsel och bekämpningsmedel minskar växtnäringsläckaget och utsläpp av gifter i miljön, vilket också gynnar den biologiska mångfalden.

Ekologisk produktion bidrar till att nå miljömålen Giftfri miljö, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet, Ett rikt odlingslandskap samt Ett rikt växt- och djurliv. För ett sjätte mål, Begränsad klimatpåverkan, verkar den sammanvägde bilden vara att ekologisk produktion har svagt positiv eller neutral effekt, enligt rapporten. Studiens slutsats är att ekologisk produktion ger ett svagt positivt eller neutralt bidrag till uppfyllelsen av de miljömål som har viss eller svag koppling till jordbruk.

5.1.2 Djurhållning i Sverige och inom den ekologiska produktionen

Sverige har en i grunden god djurskyddslag, och länge har frågor runt djurskydd och djuretik debatterats. I den ekologiska produktionen ställs också höga krav på god djurhållning.

På kontrollorganisationen Kravs hemsida står följande:

KRAVs regler för djurhållning sträcker sig längre än vad lagen kräver. KRAV-godkänd djurhållning ska utgå ifrån djurens naturliga beteende. Alla djur ska hållas i sådan miljö och skötas på ett sådant sätt att djurens hälsa och välfärd främjas. Djurhållningen ska kännetecknas av en mycket god djuromsorg och ett gott djurskydd. Utfodringen ska anpassas till djurens naturliga behov, kraftfodergivorna ska begränsas. Rutinmässig förebyggande medicinering får inte förekomma.

5.1.3 Hushållning med naturresurser

Sveriges jordbruk är inte ett självhushållande jordbruk längre; vi både importerar och exporterar.

Vi har genom EU:s jordbrukspolitik förlorat en hel del av våra möjligheter att själva bestämma över vår produktion, samtidigt som även många möjligheter har skapats för jordbruket med en öppen marknad. Vissa delar är dock svåra att förstå. En är att djur ska kunna transporteras på vägar långa sträckor och att det kan finnas någon riktig lönsamhet i det. En annan är att vi inte ser det som ett ansvar att odla egenproducerat foder, inte inom landet, inte i EU. När vi importerar proteinfoder i form av soja blir vi en del av utvecklingen i andra delar på jorden, en utveckling som vi inte råder över och där inte samma jämställdhet, demokrati eller miljöhänsyn råder som vi själva har och kanske tagit för givet. Import av soja ger oss mindre möjligheter att välja bort foder från genmodierade grödor (GMO) eftersom allt mer soja är genmodifierad i dag.

Det borde vara en självklarhet att öka den egna proteinfoderproduktionen inom EU. Det ekologiska jordbruket ställer krav på egenproducerat foder, och

Fel! Okänt namn på

kravet på ekologiskt producerat foder gör att hänsynen är större även för det proteinfoder som ges till ekologiska djur. Detta anser vi är ett viktigt ansvar att ta, för Sverige som nation och i förlängningen för hela Europa. Egenproducerat proteinfoder tär mindre på andra länders resurser och skapar ett mindre tryck på sojaproduktionen, vilket kan ge positiva effekter på den pågående och förödande regnskogsavverkningen.

Den ekologiska produktionen ger också fördelar ur klimatsynpunkt. Det gör att man kan undvika användning av fossila råvaror för produktion av konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel. Den ökade självförsörjningen med gödsel och foder minskar behovet av transporter.

5.1.4 Konsumenternas efterfrågan

Färre människor har i dag möjlighet till, eller är intresserade av, att delta i matproduktionen. Men man är desto mer intresserad av vilken mat som produceras.

Efterfrågan på ekologiskt producerad mat ökar. Även om man inte till fullo förstår alla detaljer av vad som krävs för att driva ett ekologiskt lantbruk, väljer man som konsument gärna ekologiskt producerade råvaror. Man utgår från att det är fritt från bekämpningsmedel och konstgödselpreparat. En del vill bidra till en bättre miljö. Man kanske även känner till att det dessutom är högre krav på djuromsorgen.

Andra väljer ekologisk mat av hälsoskäl, man vill inte äta mat, eller erbjuda barn mat, som framställts med hjälp av preparat som man tror kan skada hälsan.

Vilka motiven än är så är konsumentintresset en viktig faktor för att fortsätta utveckla det ekologiska jordbrukets förutsättningar och utveckla ett helhetsperspektiv på jordbrukets miljö och klimatpåverkan.

Det är också av stor vikt att man som konsument tydligt, klart och på ett enkelt sätt ska kunna välja det man är ute efter. Tydlig märkning av livsmedlens ursprung, produktionssätt och innehåll är självklar information en konsument ska kunna få. Miljöpartiet har aktivt agerat för frågor om konsumenternas rätt att veta, genom bland annat ursprungsmärkning men också genom transportmärkning.

5.1.5 Jordbrukets konkurrenskraft

Jordbrukspriser är svårbedömda. Svenskt jordbruk kommer på kort sikt inte att ha en kostnadsmässig fördel jämfört med lågprisländer. På längre sikt är det tänkbart att kostnadsskillnader kapitaliseras i markpriser – priserna på svensk jordbruksmark har stigit ungefär 400 procent sedan EU-inträdet, vilket kan åtminstone i viss utsträckning avspegla förväntningar om framtida lönsamhet. På längre sikt kan konkurrens om jordbruksmark också förväntas öka till följd av ökad efterfrågan på livsmedel, förnybar energi och råvaror till industrin. Ökande insikt om miljöproblemen kan också förväntas öka intresset för mer miljöanpassad produktion. Det finns inte minst sedan Sternrapporten om klimatförändring ett ökat intresse för att beräkna kostnaderna för miljöförstöring, och värdet av miljöförbättringar (se motion 2009/10: MJ371). Ökad

andel ekologisk produktion kan därför komma att gynna lönsamheten för svenskt lantbruk både på kort sikt och på längre sikt.

5.1.6 Landsbygdsutveckling

Många fler människor skulle kunna engageras i verksamheter med odlingar och djur på landsbygden. Förbättrad konkurrenskraft för svenskt lantbruk kan antas vara positivt för landsbygdsutvecklingen.

Konsumenter har en positiv bild av ekologisk produktion, men är negativ till miljöförstöring. En ökat inslag av ekologisk produktion ger en bättre lokalmiljö och kan höja landsbygdens anseende. Det kan i sin tur underlätta för besöksnäringen.

Ekologisk produktion tenderar att vara mer arbetskraftsintensiv än konventionell produktion. Det kan ge mer sysselsättning på landsbygden.

Landsbygdssociologisk forskning är ett eftersatt ämne i Sverige, men enligt en förstudie på SLU (Lantbruket och människan, 2007) finns mycket som tyder på att ekologisk produktion går hand i hand med positiva faktorer för landsbygdsutveckling. Ekologiska producenter förefaller enligt studien ha en mer blandad bakgrund än de konventionella. Andelen aktiva kvinnor verkar också vara högre. Den ökade sociala mångfalden kan vara positiv för landsbygdsutvecklingen.

Det etablerade förädlings- och distributionssystemet har varit långsamt med att anpassa sig till intresset för ekologisk produktion. Många ekologiska producenter ser som enda lösning att starta gårdsförsäljning, ytterligare andra "torgar" och en del hittar på nya distributionsvägar såsom "ekolåda" eller näthandel, och ibland en kombination av flera lösningar. Det krävs stor fantasi, uthållighet och tåliga kunder för att klara alla dessa delar, dessutom är det ytterst avhängigt att få ekonomin att gå ihop. Ekologiska producenter är ofta aktiva när det gäller att söka nya distributionskanaler som är närmare konsumenter och att förädla lokalt.

SLU-rapporten påpekar att det är svårt att bedöma i vilken grad det ekologiska lantbrukets bidrag till en positiv landsbygdsutveckling beror på att den ekologiska produktionen och dess villkor skapar sociala mervärdena, eller på att de människor som väljer att bli ekologiska producenter är sådana som i stor utsträckning är duktiga entreprenörer.

6 Politik för ekoproduktion

Redan 1994 lade riksdagen fast målet att 10 % av den svenska åkerarealen skall vara ekologiskt odlad 2000. År 1996 tog Jordbruksverket fram Aktionsplan 2000. År 2001 tog verket fram en ny plan, Aktionsplan 2005.

På regeringens hemsida står nu:

I mars 2006 överlämnade den tidigare regeringen skrivelsen Ekologisk produktion och konsumtion – Mål och inriktning till 2010, till riksdagen (skr. 2005/06:88). I skrivelsen redovisades målen för ekologisk produkt-

Fel! Okänt namn på

ion och inriktningen för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor till 2010. Sittande regering har ingen avsikt att ändra innebörden i denna skrivelse.

Som en följd av regeringens skrivelse 2005/06:88 tog Ekologiskt forum fram Aktionsplan 2010.

6.1.1 Aktionsplan för perioden efter 2010

Den plan som omfattar perioden fram till 2010 håller nu på att genomföras.

Det är viktigt att arbetet fortsätter även efter 2010. Ett nytt etappmål bör tas fram. Den nuvarande aktionsplanen bör utvärderas och uppdateras. Orsaker till eventuella brister i genomförandet bör identifieras och åtgärdas. Helt nya grepp bör övervägas. Arbetet med detta bör påbörjas senast under 2010.

I fortsättningen tar vi upp några frågor som bör behandlas i samband med en ny eller uppdaterad aktionsplan. Vi tar upp en rad frågor översiktligt i detta avsnitt, och flera utvecklas vidare i de följande avsnitten.

6.1.1.1 Åtgärder för att främja utvecklingen i leden mellan konsument och primärproducent.

En fråga är i vilken utsträckning som den nuvarande planen bygger på realistiska förhoppningar om hur mycket som branschen egentligen kan göra utan ytterligare statliga styrmedel, och om hur snabbt handels-, industri- och restaurangleden svarar på signaler om konsumenternas efterfrågan.

Situationen har förändrats sedan skrivelsen 2006. Det ökade miljöintresset som följt av klimatdebatten sedan hösten 2006 ökar också intresset för ekologisk produktion. Efterfrågan kan ökas ytterligare genom att koppla ihop ekologisk produktion med konsumenternas intresse för närproduktion och för rättvisemärkt produktion av importerade produkter.

Trots att efterfrågan ökar finns det "flaskhalsar" längre bak i livsmedelskedjan.

Ett skäl är att information om konsumenternas intresse inte når alla led i produktions- och distributionskedjan. Det kan behövas mer riktade informationsinsatser, t.ex. uppsökande verksamhet riktad mot förädlingsledet. Aktörer som driver på för att öka ekologisk produktion behöver stärkas. Under denna mandatperiod, 2006–2010, har villkoren försämrats för dem som driver på utvecklingen. Anslag har minskat, projektperioder har kortats och så vidare.

Aktionsplan 2010 föreslog ett benchmarkingprojekt för offentlig sektor. Även om det finns delprojekt som pågår i vissa delar av landet finns inget samlat nationellt system. Inför framtiden bör man överväga om ett samlat, nationellt benchmarkingprojekt bör utvidgas till att omfatta också industrin, handeln samt restaurang och storkök.

Ett annat skäl till trögheten i omställningen i bakomliggande led är osäkerhet om ifall den ökade konsumentefterfrågan kommer att vara bestående. I det perspektivet är delar av debatten som förts av vissa SLU-forskare olycklig om det skapar en obefogad oro för den ekologiska produktionens fördelar ur miljösynpunkt. Möjligen kan debatten tolkas som ett uttryck för att forskning om ekologisk produktion behöver stärkas. Fortsatt finansiering kan behöva

säkras för den forskning som hittills finansierats av den kväveskatt som regeringen nu vill avskaffa.

6.1.1.2 Åtgärder riktade mot produktionen

Även om handeln förmedlar signaler om ett ökat konsumentintresse till livsmedelsindustrin och till lantbrukare kan osäkerhet leda till en ovilja att ta risker. Det kanske behövs ett bättre sätt att fördela riskerna i olika led av kedjan. Så skulle kunna ske genom t.ex. lånegarantier eller långtidskontrakt från handelns sida.

Enligt Jordbruksverket tenderar avkastningsnivåerna att variera mer i ekologisk odling. En fråga är om miljöersättningar inom landsbygdsprogrammet utgör tillräcklig kompensation för dessa risker eller om det behövs särskilda stödformer, t.ex. försäkring eller garantinivåer. Ersättning för ekologisk produktion borde förstärkas, både inom nuvarande landsbygdsprogram och under nästa programperiod. Många har pekat på vikten av att miljöersättning för ekologisk vallodling återinförs för att skapa stabila odlingssystem. Ett annat förslag är att använda 100 procent av miljöersättningen till ekologiskt lantbruk till certifierad produktion.

Många ekoproducenter är småskaliga, och ensamma i sitt företag, men behöver klara av att producera, förädla marknadsföra och distribuera, på egen hand. Åtgärder som underlättar för småföretag generellt är också bra för många ekologiska producenter. Miljöpartiet har i andra sammanhang lagt fram förslag för småföretag och upprepar dem inte i denna motion.

Det kan vara bra att koppla ekologisk produktion närmare till miljömålsarbetet. Åtgärder för att främja ekologisk produktion bidrar till att nå miljömålen.

En översyn eller uppdatering av aktionsplanen bör också titta närmare på hur ekologisk produktion kan främjas genom ändringar av ekonomiska styrmedel, regelverk samt forsknings- och informationsinsatser. Statens ekonomiska stöd har en särskild betydelse, och strukturen på djurhållningen likaså. Vi utvecklar detta i följande avsnitt.

6.1.2 Återinrätta posten ekologisk produktion

Även om regeringen hyllar ekologisk produktion i högtidstal och säger sig stå kvar vid målsättningarna för ekoproduktion har den i praktiken kraftigt nedrustat stödet.

Ersättningsnivåer för miljöstödet inom landsbygdsprogrammet har sänkts, och villkoren för stödet försämrats. Totala utbetalningar har sjunkit från 587 miljoner kronor 2006 till 465 miljoner kronor 2008.

Regeringen har också slopat det särskilda anslaget för stöd till det ekologiska lantbruket utöver landsbygdsprogrammet. Pengarna fördes till andra budgetposter. En del fortfarande användas för stöd till ekologisk produktion. Stödet till det ekologiska lantbruket har i praktiken minskat. En rad anslag för bl.a. kompetensutveckling, forskning och marknadsfrämjande åtgärder har avskaffats eller skurits ned. Den samlade minskningen under mandatperioden uppgår till 165 miljoner kronor. Vi tror att denna typ av stöd är vik-

Fel! Okänt namn på

tiga för att smörja utvecklingen av den ekologiska sektorn och föreslår därför i vår budgetmotion att anslaget återinförs.

Regeringens nedskärningar har redan resulterat i att arealer har försvunnit från ekologisk produktion. De har utan tvekan bidragit till att omläggningen till ekologisk produktion går så långsamt att marknaden i ökande utsträckning tas över av importerade produkter.

Det statliga stödet till certifierat ekologiskt lantbruk och behöver ökas. Miljöpartiet har motionerat om detta i vår budgetmotion och vår anslagsmotion för utgiftsområde 23 (2009/10:MJ431).

6.1.3 En strategi för en balanserad struktur på djurhållningen och jordbruket

Sverige har internationellt sett goda förutsättningar för animalieproduktion. Uttrycket ”animaliebältet” är inte taget ur luften. Men utvecklingen av Sveriges köttproduktion har gett oss en ökad koncentration av djur, mindre utspridda betesdjur och mer import. Utvecklingen är förvisso inte lika genomgripande som på många andra håll i världen, men den sker och den är ett ökande problem även här. Vid utformningen av jordbruksstödet till olika produktionsinriktningar borde man egentligen ta större hänsyn till vilka jordar som är lämpliga att odla på olika sätt, vilka som klarar ett stort eller litet tryck av djur och stallgödsel.

Vi har fått en obalanserad struktur på djurhållningen i landet. I vissa regioner finns en för hög koncentration av djurproduktion, i andra är djurhållningen för liten. Detta är en starkt bidragande orsak till några av våra svåraste miljöproblem och hotar framtida ekosystemtjänster. När det inte finns djur som betar på många håll i landskapet längre, och den miljö som skapats genom ”betande mular” växer igen, leder det till förändringar som påverkar biologiska mångfalden avsevärt.

Ett annat av våra svårösta miljöproblem är övergödning. En rapport från Naturvårdsverket och Jordbruksverket från sommaren 2009 har svårt att hitta tillräckligt med åtgärder för att Sverige ska kunna klara det beting för minskning av utsläpp av kväve och fosfor som vi fått i den handlingsplan för Östersjön (BSAP) som beslutades av Helsingforskommissionen (Helcom) 2007. Ett centralt problem är specialiseringen mellan växtodling och djurhållning. Vid växtodling utan djurhållning blir det ett ständigt flöde av kväve och fosfor från gården, i form av grödorna. Detta utflöde kompenseras normalt via inköp av kväve och fosfor i konstgödsel. Vid djurhållning utan motsvarande växtodling blir det ett ständigt flöde av kväve och fosfor till gården i form av kraftfoder och ett överskott på stallgödsel. Resultatet blir en obalans som skapar ett ständigt flöde av kväve och fosfor från systemet. En integrerad växt- och djurproduktion ger bättre möjlighet till ett kretsloppsanpassat jordbruk. I det ekologiska lantbruket finns betydligt mindre specialisering i växt- eller djurhållning.

Miljöpartiet anser att regeringen bör ta fram en strategi för en mer balanserad struktur för djurhållning, i syfte att sluta kretsloppen av näringsämnen och

hejda förlusten av den biologiska mångfalden. Strategin bör särskilt ta upp den ekologiska produktionens möjligheter.

6.1.4 Ekonomiska styrmedel

6.1.4.1 Brister i prissättningsystemet

Ekologiska producenter kan med dagens prisnivåer få högre produktionskostnader genom att produkterna framställs på ett mer miljövänligt och arbetskrävande vis. De kan därför behöva ta ut ett högre pris för att ha samma lönsamhet som konventionellt lantbruk. Men råvaror som är framställda utan att förbruka onödiga fossila resurser och som inte bidrar till kostnader för samhället genom extra miljöbelastning ger också ett mervärde för fler än de som konsumerar varan direkt. Samtidigt är det inte lyckat om den ekologiskt producerade maten endast kommer de som är rika till del. Det bör vara en möjlighet för var och en som vill ha ekologiskt producerade matvaror att kunna köpa och äta dessa.

Det finns därför starka skäl för samhället att använda ekonomiska styrmedel för att priserna på jordbruksområdet ska bättre spegla faktiska kostnader, inklusive miljökostnader.

Det är till exempel viktigt att återföra organiskt material till jordbruket och sluta kretsloppet för näringsämnen som kväve och fosfor. Regeringens förslag till slopad handelsgödselskatt är ett steg i fel riktning. I ett uttalande i radion den 1 oktober 2009 sade jordbruksminister Eskil Erlandsson (c) att han i stort sett inte ser någon risk för att en slopad skatt leder till ökad gödselanvändning eftersom handelsgödsel är så dyr i sig. Jordbruksministerns förmodanden motsägs av flera tunga remissinstanser, t.ex. Naturvårdsverket, Jordbruksverket, SLU och flera vattenmyndigheter.

Miljöpartiet vill göra tvärt emot regeringen: det som är dåligt för miljön och klimatet ska kosta mer än det som är bra för miljön och klimatet. Skatten på kväve och kadmium i konstgödsel har minskat överanvändningen av gödsel och utsläpp av kväve i våra sjöar, vattendrag och havsområden. Skatten bör behållas och successivt höjas. Pengarna bör, i likhet med vad som sker i dag, återföras till näringen, men helst med en bättre miljöstyrningseffekt än i dag. Därmed blir inte skatten en belastning av näringens lönsamhet, utan en omfördelning från lantbrukare till orsakar problem till lantbrukare som bidrar till en bättre miljö. Detta har vi motionerat om i vår budgetmotion 2009 och i motion 2009/10: MJ431.

Regeringen bör utreda sätt att ytterligare undanröja brister i prissättningsystemet. Vi ger några exempel nedan.

Ett förslag är en skatt på kväve och fosforinnehåll i kraftfoder. Det skulle vara ett sätt att få förorenaren att betala eller att internalisera externa effekter.

Ett annat förslag är en avgift för växtodlare som inte tar ett ansvar för återcirkuleringen av näringsämnen, t.ex. som inte använder stallgödsel, rötningsrester från biogasproduktion, material från källsorterade avloppssystem eller grüngödsling. Det blir då också ofta en negativ balans inom olika delar av jordbruket, ett överskott av kväve och fosfor som för eller senare kommer ut i naturen. De bidrar inte till ett återcirkulering av kväve och fosfor, och det

Fel! Okänt namn på

kan diskuteras om beteendet är förenligt med miljöbalkens allmänna hushållningsregel.

I båda dessa fall bör intäkterna återföras till näringen. Regeringen bör också utreda vilka former för återföring som kan ge bäst miljöeffekt, förutsatt att jordbrukaren får en acceptabel inkomst. Ett alternativ kan vara ersättning för andra miljöåtgärder eller ekosystemtjänster.

6.1.4.2 Omställningsstöd till ekologisk produktion

Miljöpartiet vill införa ett omställningsstöd till certifierad ekologisk produktion. Det behövs för att delvis täcka extrakostnader som nya maskiner, skördebortfall under omlägningsperioden, kostnader för den initiala certifieringen, m.m. Det statliga stödet till certifierat ekologiskt lantbruk och omställning till ekologisk produktion behöver ökas. Ett skäl är att den osäkerhet som nämdes tidigare kan hämma övergången till ekologisk produktion. Detta har vi motionerat om i motion 2009/10: MJ431.

6.1.4.3 Certifieringsbidrag till småbrukare

Många småbrukare använder ekologiska produktionsmetoder men har inte råd med certifieringskostnaden. De får då utveckla andra säljformer eller gå miste om den merbetalning som certifiering kan innebära. Miljöpartiet anser att ett certifieringsbidrag bör införas för att täcka en del av certifieringskostnaderna för småproducenter. Ett sådant bidrag skulle också ge flera småbrukare ett incitament att ställa om sin produktion.

6.1.5 Regelverk

Vid sidan av ekonomiska styrmedel kan regelverk också användas för att stödja ekologisk produktion. Det handlar både om regler som är direkt inriktade på ekologisk produktion och om regler som mer indirekt påverkar förutsättningarna för ekologisk produktion.

6.1.5.1 Certifiering av ekologiska produkter

Jordbruksdepartementet har tagit fram ett förslag till en ny lag om ekologisk produktion (Ds 2009:27) för att bland annat anpassa svensk lagstiftning till EG-regler. Förslaget går ut på att socialisera ett fungerande system som drivs av marknadens aktörer. Förslaget skulle vara förödande för det nuvarande systemet, som fungerar väl och åtnjuter högt förtroende hos både konsumenter, producenter och handeln. Departementets förslag strider också mot en långvarig strävan både nationellt och internationellt att stimulera näringslivet till att ta ett större ansvar på miljöområdet. Miljöpartiet anser att Jordbruksdepartementets förslag till ny lag om ekologisk produktion bör dras tillbaka och arbetas om.

6.1.5.2 "Matlotsar" och regelförenkling

Många ekoproducenter är småskaliga, kanske har man flera verksamheter i företaget. Regelsystem kan försvåra för småbrukaren helt oavsiktligt och i onödan.

Trots att efterfrågan på ekologiskt producerad mat ökar finns det som tidigare nämnts "flaskhalsar" i olika led. Det har gått trögt för distributions- och förädlingsleden att ta vara på det ökade konsumentintresset för ekologiska livsmedel. Lantbrukaren får ofta ta saken i egna händer. En del vill starta gårdsförsäljning. Om man vill satsa på att förädla mjölk eller bär eller för den delen ett småskaligt slakteri uppstår många frågor och hinder på vägen.

Det är exempel på många områden där småskaliga företagare kan behöva rådgivning, hjälp och stöd med konkreta problem runt frågor som bygglov, livsmedelslagstiftning och myndighetskontakter. Någon som kan hjälpa till att ta vid där orken "tryter" och motståndet blir för stort, man kan kalla det för livsmedelslotsar. Ett exempel på en liknande funktion finns hos länsstyrelsen i Västra Götaland. Där finns en instans som hjälper till med att lotsa fram företaget genom livsmedelslagstiftningen. Det är en viktig roll som bidrar till att genomföra idéer och projekt.

En annan fråga är att se över var och vilka möjligheter det finns att differentiera kontroller och kostnader som sker enligt livsmedelslagar. Regelverk är ibland dåligt anpassade till den småskaliga producenten. Samma regler ska inte behövas för ett litet gårdsmejeri och gårdsslakteri som för Arla och Swedish Meat.

Miljöpartiet anser att regeringen ska se över möjligheten att inrätta matlotsar på länsstyrelserna och anpassa livsmedelslagstiftningen till småskaliga producenters villkor.

6.1.5.3 Jordbruksverkets föreskrifter

Ändringar av Jordbruksverkets föreskrifter skulle kunna underlätta för ekologisk produktion.

Jordbruksverket ändrar nu till exempel föreskrifter och allmänna råd om miljöhänsyn i jordbruket för att Sverige ska uppfylla miljökraven i EU:s nitratdirektiv.

Vattenmyndigheten har föreslagit att Jordbruksverket fastställer en föreskrift med syfte att minska jordbrukets läckage av fosfor och kväve.

Föreskriften om stallgödsel är ytterligare ett exempel. Den sätter ett tak för stallgödselanvändningen per hektar på en gård. Men föreskriften utgår ifrån den *genomsnittliga* gödselanvändningen *under en femårsperiod*. Detta skapar flera kryphål som motverkar syftet med regelverket, och Sveriges miljö kvalitetsmål. Det går nämligen att uppfylla regelverkets bokstav, om än motverka dess andemening, genom att sprida stallgödslet enbart på den delen av gården närmast stallen.

Regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att se över sina föreskrifter i syfte att minska jordbrukets miljöpåverkan. Detta skulle indirekt gynna den ekologiska produktionen. Regeringen bör också ge Jordbruksverket i uppdrag att i samband med föreskriftsöversynen särskilt beakta det ekologiska lant-

Fel! Okänt namn på

brukets villkor. Det skulle vara kontraproduktivt att utforma detaljregler som försvårar för ekologisk produktion.

6.1.5.4 Genmodifierade grödor och mat

Kommersiell användning av genmodifierade organismer (GMO) i jordbruk står för en helt annan syn än ekologisk produktion. Det kan också finnas en direkt konflikt mellan GMO-produktion och ekologisk produktion. Jordbrukspolitiken går ut på att både GMO-produktion och ekologisk produktion ska tillåtas och "samexistera". Samexistensreglerna (regler som ska skydda annan typ av produktion från att få inblandning av GMO-grödor) är allt för ofta utformade utifrån vad GMO-producenterna klarar av, inte utifrån behovet av andra producenter att hålla sin produktion fri från GMO-inblandning.

Användningen av GMO är inte tillåten inom ekologisk produktion. Det finns också regler för hur mycket kontaminering med GMO tillåts. EU:s gräns för otillåten inblandning, 0,9 procent, är för hög och ett uttryck för att GMO-producenterna inte klarat av att hålla kontroll på sina produkter. Sveriges samexistensregler har ett av Europas svagaste säkerhetsavstånd. Den ekologiska produktionen ska ha möjlighet att utvecklas utan att behöva acceptera det som kallas för ofrivillig inblandning.

GMO-fria zoner är möjliga att införa och något som diskuteras på flera håll runt om i landet. I Jämtlands län har man dessutom beslutat om att göra länet till en GMO-fri zon.

De som utvecklar GM-grödor har andra intressen än de som vill odla ekologiskt. I mångt och mycket är det en politisk fråga att våga ställa krav och inte tillåta GMO-utvecklingen genom "slappa" regler. Utvecklingen av genmodifierade grödor drivs inte av producenterna eller konsumenterna.

Miljöpartiet anser att samexistensreglerna i Sverige och EU bör revideras utifrån vad som behövs för att värna den ekologiska produktionen. Det är dessutom GMO-producenterna som bör svara för eventuella merkostnader för andra aktörer som följer av GMO-produktion.

6.1.5.5 Sysselsättning

Ekologisk grönsaksodling är, liksom annan trädgårdsproduktion, arbetsintensiv. Trots arbetslöshet har jordbruksföretag ibland svårt att hitta arbetskraft, särskilt säsongarbete. Jordbruksverket identifierar brist på säsongarbetskraft som en faktor som begränsar den ekologiska produktionen, rentav en nyckelfråga. Regeringen bör utreda vad som kan göras åt problemet. Ett exempel kan vara justeringar av trygghetssystemen för att de inte ska försvåra för människor att ta säsongarbeten på landsbygden. Ett annat exempel kan vara att slopa arbetsgivaravgifter upp till en viss summa. Ett tredje exempel kan vara att främja arbetspooler, som möjligen dessutom kan användas som jordbruksavbytare.

6.1.6 Forskning, utveckling, information

Forskning, utveckling, utbildning, rådgivning och information kan främja omställning till mer ekologisk produktion.

6.1.6.1 Utbildningar inom ekologisk produktion

Miljöpartiet vill satsa på utbildning för människor, och har i vår budgetmotion hösten 2009 föreslagit satsning på så kallade KY-utbildningar. Detta är viktiga kunskapsutbildningar som ger människor ett gediget yrke för framtiden. I dag finns många naturbruksutbildningar och kurser som är inriktade på ekologisk produktion. Vi tror att även en KY-utbildning för ekologisk produktion skulle tilltala många vuxna människor och ge möjligheten att lära sig något nytt och nyttigt.

6.1.6.2 Rådgivning för ekologisk produktion

Många som skulle kunna tänka sig att ställa om till ekologisk produktion hittar inte information om hur man gör. Information och rådgivning till lantbrukare som vill ställa om bör förbättras.

6.1.6.3 Forskningsatsning på ekologiskt jordbruk med resurshushållning

Ekologisk produktion och jordbruk är inte som många ibland tycks tro att enbart avstå från några preparat. Det är ett förhållningssätt för att möta flera viktiga framtidsutmaningar utan att förstöra i någon annan del, dvs. en hållbar utveckling.

Det behövs ökade forskningsatsningar för det ekologiska jordbrukets utveckling där hela jordbrukssystemets funktioner är i fokus, såsom olika gröders effekter på varandra i samexistens, biologiska metoder för att hantera växtsjukdomar och skadedjursangrepp, resurshushållning och kretsloppssystem.

Länken biologi-teknik är något som ofta saknas. Det finns mycket att vinna genom att använda historiska och biologiska kunskaper, tillsammans med ny teknik och nya kunskaper.

De få långvariga försök som gjorts för att jämföra ekologiskt respektive konventionellt lantbruk har visat på ytterst små skillnader i skörderesultat mellan de två inriktningarna. Många gånger har det visat sig att det ekologiska lantbruket avkastat bättre med tiden.

För att utveckla nya metoder och bedöma nya teknikers och jordbruksmetoders långsiktiga hållbarhet krävs långvariga försök. De flesta projekt får i dag finansiering under tre år, vilket är alldeles för kort. Miljöpartiet anser att det behövs ökade möjligheter att få pengar till projekt som varar 10 till 20 år. Resultat ska givetvis fortlöpande komma att redovisas under hela den perioden, men den slutgiltiga slutsatsen kommer att ge betydligt mer än vad som är fallet vid kortare försöksperioder.

Fel! Okänt namn nå

6.1.6.4 Skolkökslyft

Miljöpartiet har lyft fram frågan om maten i våra offentliga institutioner bland annat i rapporten ”Tio krav på politik för god mat” som presenterats i Almedalen -09 och i en riksdagsmotion 2009. Där vi vill bland annat höja matkvaliteten och kompetensen hos måltidspersonalen. Vi föreslår att staten och kommunerna tillsammans bör finansiera ett program som ger personalen möjligheter att lära sig mer om barn, mat och hälsa samt ekologisk och rättvisemärkt mat. De ska också få mer kunskaper om lagstiftning och rutiner så att man minskar rädslan för att göra fel. Detta är ett sätt att öka användningen av ekologiskt producerad mat i storkök.

6.1.7 Övrigt

6.1.7.1 Offentlig upphandling

Prisfixering vid offentlig upphandling kan leda till att vi köper animaliska produkter från djur som hållits under villkor som vi aldrig skulle acceptera i Sverige. Man kan gynna en bättre djurhållning vid köp av animaliska produkter om man håller sig till ekologiskt uppfödda djur (om de är anslutna till en certifiering och kontroll). Produkter från certifierad ekologisk produktion kommer från djur som levt under mer högt ställda krav än de ordinarie svenska djurskyddsreglerna. Dessa är i sin tur mer högt ställda än reglerna i andra länder.

Kravet på att vi också ska köpa kött från djur uppfödda enligt de regler som vi själva kräver av våra egna djuruppfödare har blivit en väckarklocka för många. Genom att vid offentlig upphandling kräva att animaliska produkter kommer från certifierad ekologisk produktion med högt ställda djurskyddskrav kan vi se till att vi inte genom denna konsumtion gynnar en djurhållning som vi inte vill ha.

Miljöpartiet tycker att det är självklart att vi ska använda oss av de verktyg inom den offentliga upphandlingen som är möjliga för att ställa höga djurskyddskrav. Staten bör ställa sådana krav i sin upphandling.

6.1.7.2 Den europeiska jordbrukspolitiken

Sverige ingår i EU:s jordbrukspolitik (CAP, Common Agricultural Policy), vilket innebär att vi endast har ett begränsat utrymme att råda över vår egen jordbrukspolitik. Det är därför viktigt att ta vara på alla möjligheter att påverka den framtida jordbrukspolitiken i den översyn som pågår under de närmaste åren. Jordbrukssubventioner bidrar till allvarliga miljöproblem. Det är viktigt att stödet omformas till en ersättning för ekosystemtjänster. Ekologisk produktion är en viktig del av en sådan omställning.

Det är också viktigt att använda det nationella handlingsutrymme som vi ändå har för att styra över det svenska jordbruket till ett hållbart och ekologiskt jordbruk. Ett sätt är att fortsätta den politiska linjen som Miljöpartiet drev tillsammans med Vänsterpartiet och den förra regeringen, att föra över mer av pengar från direktstöd (gårdsstöd) till landsbygdsutveckling och miljöersättningar. Det är viktigt att vi i nästa steg inom landsbygdsutvecklingen

Fel! Okänt namn på

prioriterar det som verkligen leder till bärkraftiga, uthålliga och långsiktigt produktiva jordbrukssystem. Det ekologiska lantbruket, där stor hänsyn och ansvar för ekosystem, biologisk mångfald och kretslopp ingår är en självklar del. Jordbruksstödet bör i högre utsträckning användas för att stödja det ekologiska lantbruket.

Stockholm den 6 oktober 2009

Tina Ehn (mp)

Per Bolund (mp)

Jan Lindholm (mp)

Karin Svensson Smith (mp)

Gunvor G Ericson (mp)